УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

ІРПІНСЬКИЙ ЮРИДИЧНИЙ ЧАСОПИС

Науковий журнал

Випуск 3 (7)

Ірпінь ● УДФСУ ● 2021

ISSN 2617-4154
УДК 34:33(477)(08)

Засновник та видавець: Університет державної фіскальної служби України

Заснований 2018 року.
Продовжуване видання (виходить у міру накопичення матеріалу)

Мови видання: українська, англійська

Свідоцтво про Державну реєстрацію друкованого засобами масової інформації:
Серія КВ № 23215-13055ПР від 22.03.2018

Рекомендовано до друку та поширення через мережу «Інтернет» рішенням Вченої ради Університету державної фіскальної служби України (протокол № 14 від 23.11.2021)

Редакційна колегія: д.ю.н., професор *В. В. Топчій* (голов. ред.); д.ю.н., с.н.с. *Н. Б. Новицька* (заст. голов. ред.); к.ю.н., доцент *Н. А. Лугіна* (відп. секретар); д.ю.н., доцент, *Ю. І. Аністратенко*; д.ю.н., професор *В. Т. Білоус*; д.ю.н., професор *С. В. Бобровник*; д.ю.н., професор *О. Г. Боднарчук*; д.ю.н., професор *Л. М. Касьяненко*; д.ю.н., професор *О. Є. Костюченко*; д.ю.н., професор *Н. А. Литвин*; д.ю.н., професор *Т. О. Мацелик*; д.ю.н., професор *Н. В. Никитченко*; д.ю.н., професор *А. М. Новицький*; к.ю.н., доцент *Л. В. Омельчук*; д.ю.н., професор *О. П. Рябченко*; д.ю.н., доцент *Ю. Ю. Рябченко*; д.ю.н., професор *П. В. Цимбал*; д.ю.н., професор *І. В. Чеховська*; д.ю.н., професор *А. Є. Шевченко*; д.ю.н., професор *Асар Іса огли Садигов* (Азербайджан).

Ірпінський юридичний часопис : науковий журнал / редкол. : В. В. Топчій (голов. ред.) та ін. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2021. – Випуск 3 (7). – 192 с. – (Серія : право).

У виданні вміщені наукові статті, присвячені актуальним проблемам юридичної науки та практики.

Науковий журнал започатковано з метою опублікування результатів наукових досліджень проблем правової науки, теоретико-прикладних проблем правового забезпечення фіскальної політики держави, удосконалення законодавства та правозастосування.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів та всіх, хто цікавиться проблемами теорії права та правозастосування.

Науковий журнал індексується в Google Scholar,

Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського.

Розміщений на відкритій інформаційній платформі OJS Університету державної фіскальної служби України.

DOI (digital object identifier) – цифровий індикатор об'єкта привласнюється науковим статтям видання.

Редакція журналу веде систематичну роботу із включення наукового видання до міжнародних електронних бібліотек, каталогів та наукометричних баз даних з метою входження у світовий науковий інформаційний простір, підвищення рейтингу журналу та індексів цитування його авторів. Наразі редколегія провадить роботу щодо входження збірника у Scopus та Web of Science.

Адреса редакційної колегії:
України, 08201, Ірпінь, Київська обл., вул. Університетська, 31
e-mail: irpin-yur-chas@ukr.net

Використання опублікованих у збірнику матеріалів дозволяється за умови обов'язкового посилання на джерело інформації.

У разі посилання на матеріали збірника наукових праць «Ірпінський юридичний часопис» потрібно використовувати транслітеровану назву «Irpinskyi yurydychnyi chasopys», або «Irpin legal chroniclles».

© Університет державної фіскальної служби України, 2021

UNIVERSITY OF THE STATE FISCAL SERVICE OF UKRAINE

IRPIN LEGAL CHRONICLLES

The Scientific Journal

Issue 3 (7)

Irpin ● USFSU ● 2021

ISSN 2617-4154
UDC 34:33(477)(08)

Founder and publisher: University of the State Fiscal Service of Ukraine (hereinafter – University)
The scientific journal «Irpin legal chronicles» was founded in 2018.

Continued edition (released with the accumulation of material)
Languages of edition: Ukrainian, English.

The certificate of state registration of the printed mass media:
KV № 23215-13055PR, 22.03.2018

Recommended for printing and Internet distribution by the decision of the University Academic Council (protocol № 14, 23.11.2021)

Editorial Board: Dr., Professor *V. V. Topchiy* (Editor-in-chief); senior researcher *N. B. Novytska* (deputy Ed.); Ph.D. in Law, Docent, *N. A. Lugina* (co-ed.); Dr., Associate Professor, *Yu. I. Anistratenko*; Dr., Professor *V. T. Bilous*; Dr., Professor *S. V. Bobrovnik*; Dr., Professor *O. G. Bodnarchuk*; Dr., Professor *L. M. Kas'yanenko*; Dr., Professor *O. E. Kostyuchenko*; Dr., Professor *N. A. Lytvyn*; Dr., Professor *T. O. Matselyk*; Dr., Professor *N. V. Nikitchenko*; Dr., Professor *A. M. Novytsky*; Ph.D. in Law, Docent *L. V. Omelchuk*; Dr., Professor *O. P. Ryabchenko*; Dr., Associate Professor *Yu. Yu. Ryabchenko*; Dr., Professor *P. V. Tsymbal*; Dr., Professor *I. V. Chekhovska*; Dr., Professor *A. Eu. Shevchenko*; Dr., Professor *Asar Isa ogly Sadygov* (Azerbaijan).

Irpin legal chronicles : The Scientific Journal / Editorial Board : V. V. Topchiy (Editor-in-chief) and others. – Irpin : University of the State Fiscal Service of Ukraine, 2021. – Issue 3 (7). – 192 p. – (Series : Law).

The edition contains scientific articles devoted to the actual problems of legal science and practice.

The scientific journal was founded with the purpose of publishing the results of researches on problems of legal science, theoretical and applied problems of legal provision of the state fiscal policy, improvement of legislation and law enforcement.

The journal is intended for researchers, lecturers, postgraduates, students and anyone who is interested in law theory and law enforcement.

The Scientific Journal is indexed by Google Scholar,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine.

The scientific journal is located on the open information platform OJS of the University of the State Fiscal Service of Ukraine.

DOI digital object identifier is assigned to the scientific articles of the edition.

The editorial board carries out systematic work on integration of the scientific edition to the international electronic libraries, catalogs and scientometric databases with the purpose of entering the world scientific information space, increasing the rating of the journal and the citation indices of its authors. The editorial board is currently working on the inclusion of the scientific journal in Scopus and Web of Science.

Address of the editorial board:
31, Universytetska str., Irpin, Kyiv region, Ukraine, 08201
e-mail: irpin-yur-chas@ukr.net

The use of the materials published in the journal is allowed in case of obligatory referring to an information source.

Referring to the materials of the scientific journal «Irpin legal chronicles» one must use the transliterated title «Irpinskyi yurydychnyi chasopys» or «Irpin legal chronicles».

© University of SFS of Ukraine, 2021

ЗМІСТ

Теорія та історія держави і права; конституційне право

Подойніцин В. М.
Огляд окремих положень, викладених у посібнику «Юридична книга НАТО».....9

Пунда О. О., Токарский А.
Проблеми співвідношення права Євросоюзу та конституцій держав-членів.....17

Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право

Мілевська А. О., Божук І. І.
Порядок реалізації спадкових прав внутрішньо переміщеними особами.....26

Новицький А. М., Гринь М. Д.
Особливості правової еволюції уявлень про інтелектуальну власність в Україні.....37

Обривкіна О. М., Груша В. В.
До питання судового самозахисту прав недієздатних осіб:
національний та європейський досвід.....46

Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Білоус В. Т., Тернущак М. М.
Удосконалення правового забезпечення оподаткування нерезидентів
постачальників електронних послуг в Україні.....53

Варшамян Т. Г.
Правове регулювання цифрового податку в Україні та Європейському Союзі.....62

Гарбінська-Руденко А. В.
Правові засади здійснення процедур безвиїзного валютного нагляду в Україні.....75

Глух М. В., Небесна М. О., Бабенко А. Ю.
Регулятивні гарантії законності адміністративних актів контролюючих
органів у сфері оподаткування.....83

Касьяненко Л. М.
Розвиток процесуальної теорії фінансового права.....93

Ковтун В. М.
Правове регулювання податкового компромісу.....99

Лозюк О. С.
Правове регулювання податкових пільг для музичної
індустрії в період карантину.....108

Мацелик Т. О.
Податково-правові статуси адвоката та оптимізація оподаткування
доходів від адвокатської діяльності.....114

Новицька Н. Б., Петрик В. М., Кудико В. М.
Реформування освітнього процесу шляхом удосконалення викладання
навчальних дисциплін, пов'язаних з інформаційною безпекою держави.....122

Стріяшко Г. М., Терепа С. В.
Податкова відповідальність та вина як категорії податкового права.....132
Сухонос В. В., Сухонос В. В., Сластьоненко О. О.
Теоретичні засади економічної безпеки держави як правової категорії.....139
Тимченко Л. Д., Кононенко В. П., Новікова Л. В.
Відповідальність держави за міжнародно-протиправне діяння
як гарантія забезпечення міжнародної безпеки.....147

Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

Гмирін А. А.
Окремі аспекти кваліфікації кримінальних правопорушень
у сфері оподаткування.....155
Дідківська Г. В., Новицький Г. В.
Проблеми кримінально-правової охорони у сфері використання
земельних ресурсів в Україні.....162
Комишнюк Ю. О.
Експертне забезпечення розслідування злочинів у сфері
фінансових ресурсів держави.....169
Подскребкіна К. О.
Громадський контроль у запобіганні корупції в секторі оборони.....181
Топчій В. В.
Кримінальні правопорушення у Збройних силах України:
криміногенні фактори.....186

CONTENTS

Theory and history of state and law; constitutional law

Podoinitsyn V. M.
Overview of selected provisions set out in textbook «NATO legal book»....9

Punda O., Tokarski A.
Problems of the relationship between EU law and the constitutions of the member states....17

Civil law and civil procedure; family law; international private law

Milevska A., Bozhuk I.
Procedure for exercise of inheritance rights by internally displaced persons....26

Novytskyi A. M., Gryn M. D.
Specifics of legal evolution of intellectual property concepts in Ukraine....37

Obryvkina O. N., Grusha V. V.
On the issue of judicial self-defense of the rights of incapacitated persons: national and European experience....46

Administrative law and process; financial law; informational law.

Bilous V. T., Ternushchak M. M.
Improvement of legal support for taxation of non-resident electronic service providers in Ukraine....53

Varshamian T. G.
Legal Regulation of Digital Tax in Ukraine and the European Union....62

Harbinska-Rudenko A.
Legal principles of implementation of foreign currency surveillance procedures in Ukraine....75

Glukh M., Nebesna M., Babenko A.
Regulatory guarantees of legality of administrative acts of control bodies in the field of taxation....83

Kasianenko L. M.
Development procedural theory of financial law....93

Kovtun V. M.
Legal regulation of the tax compromise....99

Loziuk O. S.
Legal regulation of tax benefits for the music industry during the quarantine period....108

Matselyk T. A.
Tax and legal status of a lawyer and optimization of taxation of income from advocacy....114

Novytska N. B., Petryk V. M., Kudyko V. M.
Reformation of the educational process by improving the teaching of educational disciplines related to the state's information security....122

Striashko G. M. Terepa S. V.
Tax liability and fault as categories of tax law.....132
Sukhonos V. V., Sukhonos V. V., Slastonenko O. O.
Theoretical principles of economic security of the state as a legal category.....139
Tymchenko L. D., Kononenko V. P., Novikova L. N.
Establishing the international responsibility of the state for internationally wrongful acts as a guarantee of international security.....147

Criminal procedure and criminalistics; forensic examination; operational-search activity

Gmirin A. A.
Certain aspects of qualification of criminal offenses in the field of taxation.....155
Didkovska G. V., Novyts′kyy H. V.
Problems of criminal protection in the field of use of land resources in Ukraine.....162
Komyshniuk Yu. O.
Expert provision of crime investigation in the field of state financial resources.....169
Podskrebkina E. A.
Public control of the prevention of corruption in the defense sector.....181
Topchiy V. V.
Criminal offenses in the armed forces of Ukraine: criminogenic factors.....186

УДК 336.1(477)(063)
DOI 10.33244/2617-4154.3(7).2021.139-146

В. В. Сухонос,
д-р юрид. наук, професор,
професор кафедри кримінально-правових дисциплін та судочинства,
ННІ права
e-mail: viktorsuhonos15@gmail.com
ORCID ID 0000-0003-1655-5863;
В. В. Сухонос,
д-р юрид. наук, професор,
завідувач кафедри фундаментальної юриспруденції та конституційного права, ННІ права,
Сумський державний університет
e-mail: viktorsuhonos15@gmail.com
ORCID ID 0000-0002-9058-5182;
О. О. Сластьоненко,
канд. юрид. наук, доцент, с.н.с.,
доцент кафедри публічного права
Навчально-наукового інституту права,
Державний податковий університет
e-mail: k_o_s2006@ukr.net
ORCID ID 0000-0002-7582-574X

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ ЯК ПРАВОВОЇ КАТЕГОРІЇ

Стаття присвячена темі безпеки, важливому питанню розвитку нашої держави. Вважаємо, що сьогодні особливу увагу необхідно приділяти економічному розвитку та формуванню концепції економічної безпеки держави. Особлива увага в цьому дослідженні приділяється формуванню теоретичних основ економічної безпеки держави як правової категорії. У статті зазначено, що вивчення виключно історичного аспекту розвитку економічної безпеки унеможливлює розуміння сутності цього питання. Тому необхідно встановити його зв'язок з іншими категоріями, зрозуміти його історичну роль і механізм розвитку. У цьому аналізі варто зазначити, що термін «економічна безпека» поєднує два поняття: «економіка» та «безпека». Визначено, що порушення економічних інтересів фізичних та юридичних осіб істотно впливає на економічну безпеку держави. Висвітлено перешкоди економічному розвитку держави. Доведено, що загрози національній економічній безпеці України потребують ретельного аналізу та вдосконалення правових норм у цій сфері. Підтверджується, що особливу роль у структурі правових засад реалізації державної економічної політики відіграють адміністративно-правові норми,

© Сухонос В. В., Сластьоненко О. О., 2021

які є основою адміністративно-правового регулювання та дають змогу уповноваженим суб'єктам здійснювати державну політику у сфері економічної безпеки. Зроблено висновок, що економічну безпеку держави варто розглядати як такі умови економічного розвитку, за яких події, зовнішні та внутрішні процеси (не тільки економічні, а й політичні), виникнення форс-мажорних обставин дозволили б економічній системі продовжити свою прогресивність, розробку та забезпечення реалізації соціально орієнтованої політики. За результатами цього дослідження зроблено висновок, що основним напрямом діяльності нашої держави у напрямку забезпечення економічних інтересів має стати розробка та затвердження національної стратегії у сфері економічної безпеки.

Ключові слова: *економічна безпека, правова категорія, національна безпека, фінансова безпека, економіка, безпека.*

Мета статті полягає у розгляді аспектів, що визначають теоретичні засади економічної теорії як правової категорії.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку нашої держави вважаємо, що особливу увагу необхідно приділити розвитку економіки та формуванню поняття економічної безпеки держави. Економіка будь-якої держави повинна розвиватися ефективно та на належному рівні. Тоді зростає добробут населення, розвивається промисловість та аграрний сектор, ефективно працюють об'єкти інфраструктури у всіх галузях. Сьогодні регіони нашої держави розвиваються відповідно до процесів децентралізації. Вони запроваджують у життя свої регіональні програми соціально-економічного розвитку [1, с. 5–6]. Реалізація регіональних програм сприятиме зростанню добробуту населення і формуванню економічних засад державної влади. З іншого боку, якщо ж цього не відбуватиметься, то знизиться і розвиток промисловості, й аграрного сектору. Відбудеться зниження народного добробуту, що потягне за собою політичні негаразди у суспільстві. Зі свого боку це обернеться численними порушеннями економічних інтересів фізичних та юридичних осіб та суттєво вплине на стан економічної безпеки держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання економічної безпеки досліджувало багато вчених. Це питання з економічної точки зору аналізували О. Василик, В. Геєць, М. Єрмоленко, С. Лекарь, А. Сундук. Правове забезпечення економічної безпеки досліджували О. Барановський, В. Білоус, О. Бригінець, А. Ковальчук, Д. Кошиков, А. Полторак, В. Сухонос. Однак теоретичні засади економічної безпеки як правової категорії і надалі потребують додаткових досліджень. Подібна проблема вже була предметом дослідження як науковців, так і практичних працівників. Проте пов'язаний з дослідженням правових проблем у сфері економічної безпеки плюралізм думок фактично обертається відсутністю сталої теорії, яка б поєднала усі підходи до цієї проблематики. Звісно, тут не претендуємо на створення зазначеної теорії, проте ряд аспектів намагатимемося прояснити.

Виклад основного матеріалу. Насамперед варто мати на увазі, що дослідження лише історичного аспекту розвитку поняття економічної безпеки унеможливлює усвідомлення самої сутності цього питання. Саме тому необхідно встановити її корінний зв'язок з іншими категоріями, зрозуміти її історичну роль та механізм розвитку. У рамках цього аналізу необхідно зазначити, що вже сам термін «економічна безпека» поєднує у собі два поняття: «економіка» та «безпека». Усвідомлення їхньої сутності дозволить нам дослідити як зміст, так і ознаки економічної безпеки України як правової категорії. Відомо, що прагнення до

безпеки на будь-якому етапі розвитку людства змушувало його обирати відповідні заходи, прийоми та методи трудової діяльності, які не лише рятували їх від загрози, а й були спрямовані на її повне усунення. Тому, на нашу думку, саме механізм здійснення безпеки щодня вказував ту межу, яка відокремлювала соціальне від біологічного, і визначив безпеку у суспільстві як соціально-економічне явище. Безпека як відносини між соціумом будь-якого рівня та зовнішнім середовищем має певне історичне підґрунтя і зазвичай є складовою частиною національної безпеки, яка свого часу вже була проаналізована [2]. Прагнення до безпеки в соціумі перетворює її на соціальне (суспільне) явище, у результаті чого суспільство може розвиватися, змінюватися та продовжувати своє існування.

При цьому варто пам'ятати, що соціальний аспект суспільства втілюється як у його розвитку, так і в розвитку окремих особистостей та їх об'єднань. Водночас він базується на економіці, пов'язаній із створенням та обертом продуктів праці. Отже, забезпечення безпеки у суспільстві може вважатися соціально-економічним явищем і в цьому сенсі має певне відношення до предмета економічної теорії.

З огляду на це можна констатувати, що потреба у безпеці є вихідною соціальною необхідністю людини. При цьому якщо людство поєднане у певну історичну форму, то воно повинно бути захищеним, мати можливість працювати, розвиватися, тобто перебувати у безпеці. З розвитком держави безпека людей і суспільства зміцнюється та зростає. У цьому полягає історичне визначення існування суспільства і можливість його постійного розвитку.

Щодо самого терміна «безпека», то у Великому тлумачному словнику сучасної української мови він визначається як стан, за якого ніхто нікому не загрожує [3, с. 43]. Більшість науковців вважають, що категорія «безпека» є загальноісторичною та загальносоціальною, яка охоплює усю історію і все майбутнє людства, тому що потреба в безпеці належить до першочергових, основних мотивів діяльності людини і суспільства [4, с. 13]. І дійсно, в усьому цивілізованому світі в системі суспільних інтересів пріоритет віддається національним інтересам, а тому основна складова безпеки держави виявляється у безпеці суспільства й особистості.

Щодо економічної безпеки, то в спеціалізованій економічній та правовій літературі існує безліч поглядів на її зміст, а тому єдиного узагальненого визначення цього поняття не існує, що дозволяє нам також запропонувати своє власне бачення зазначеної категорії.

Відомо, що за часів існування СРСР завдань, пов'язаних з економічною захищеністю його окремих республік, включаючи Україну, практично не ставилося, це вирішувалося лише на загальносоюзному рівні. Тоді, як пам'ятаємо, підприємство не могло збанкротувати. Більше того, в СРСР взагалі існували планово-збиткові підприємства.

З набуттям незалежності ситуація докорінно змінилася. Але разом з тим це обернулося плюралістичним розумінням національної економічної безпеки на науковому рівні. Зокрема, одні науковці наголошують на прямій залежності економічної безпеки держави від безпеки міжнародної економічної системи [5, с. 55]. Решта ж пропонує підвищити рівень національної економічної безпеки за рахунок інших чинників: закордонних джерел сировини та енергії, стабільності зарубіжних інвестицій та гарантій обміну товарами й послугами [6, с. 14–17].

Узагальнивши дослідження попередніх науковців, пропонуємо економічною безпекою держави вважати такий стан чинників розвитку економіки, за якого розвиток подій,

зовнішніх і внутрішніх процесів (не лише економічних, а й політичних), виникнення форс-мажорних обставин дозволило б економічній системі держави продовжити свій прогресивний розвиток і забезпечити реалізацію соціально-спрямованої політики. Проте вимушені констатувати, що в Україні досі ще цього немає. Проведений аналіз реальних процесів, а також вітчизняного та зарубіжного досвіду дозволяє нам визначити її три основні елементи:

– необхідність контролю держави за національними ресурсами і досягнення такого рівня виробництва, ефективності і якості продукції, який забезпечив би країні конкурентоспроможність і дозволив брати участь у світовій торгівлі тощо;

– стабільність – передбачає захист власності у всіх її формах та створення умов для підприємницької діяльності, а також боротьба із корупцією, кримінальними структурами в економіці тощо;

– здатність до саморозвитку, а саме: створення умов для інвестицій, інновацій, постійна модернізація виробництва і, безумовно, підвищення професійного, освітнього та культурного розвитку працівників.

Щодо перепон на шляху прогресивного економічного розвитку держави, то, на нашу думку, їх шість:

1. Залежність України від глобальної економіки, що може загострювати внутрішньополітичну, економічну та екологічну ситуацію, нести загрозу втрати національного суверенітету і недосягнення державою глобальної стратегічної мети.

2. Обмеження експорту 1–3 видами товарів може обернутися економічними негараздами і створити небезпечну ситуацію в економіці країни.

3. З точки зору економічної безпеки потрібно прагнути до диверсифікації ринків збуту для вітчизняних товарів, джерел імпортної сировини і промислової продукції, а також підтримувати економічні відносинами з усім світом, не обмежуючись будь-якими окремими країнами.

4. Створити механізми активного залучення іноземних інвестицій.

5. Не допускати вивозу капіталу за кордон.

6. Зменшити зовнішній борг, який істотно зменшує рівень вітчизняного державного суверенітету [7].

Також варто враховувати і внутрішні чинники, які являють собою загрозу економічній безпеці держави. Сюди потрібно віднести слабкий рівень матеріально-сировинної бази, зниження рівня науково-технічного потенціалу держави, втрату своїх позицій на окремих напрямах науково-технічного розвитку, а також так званий «витік мізків». Як бачимо, перелік загроз розвитку економіки є досить значним. Це потребує детального розгляду реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки.

Відомо, що державна політика у цьому напрямі являє собою закріплену чинним законодавством України систему правових, організаційних та управлінських заходів, що зазвичай реалізується уповноваженими суб'єктами публічної адміністрації та представників суспільства. Вищезазначені загрози національній економічній безпеці України потребують ретельного аналізу та вдосконалення правових норм, що діють у зазначеній сфері. Відразу зазначимо, що, крім праці Д. Кошикова [6], питання класифікації кодифікованих актів щодо економічної безпеки держави й досі залишаються поза увагою наукової спільноти. Це можна передусім пояснити складністю класифікації правових норм, яка зумовлена її численними втіленнями: фінансовою безпекою, макроекономічною

безпекою, виробничою безпекою тощо. Саме тому розуміємо, що для вирішення зазначеного питання доцільно звертатися до загальноприйнятної класифікації змісту нормативно-правових актів: Конституції України, іншим законодавчим актам (зокрема, й кодексам) України, а також підзаконним актам, а саме постановам та розпорядженням Кабінету Міністрів України, відомчим нормативним актам центральних та місцевих органів виконавчої влади.

Водночас варто акцентуватись на ролі Президента України, який має право видавати власні нормативні акти, що безпосередньо спрямовані на забезпечення економічної безпеки держави.

На місцевому рівні в рамках забезпечення регіональної економічної безпеки варто зазначити роль актів місцевих державних адміністрацій, які вирішують питання соціально-економічного розвитку очолюваних ними територій, бюджету, фінансів та обліку тощо.

Також потрібно відмітити роль міжнародних нормативних актів, оскільки вони є певним підґрунтям впливу міжнародної спільноти на економічну політику тощо.

Водночас необхідно мати на увазі, що в структурі правових засад реалізації державної економічної політики особливу роль відіграють адміністративно-правові норми, які практично виступають як своєрідний каталізатор застосування концептуальних положень законодавчих актів у життя, адже є основою адміністративно-правового регулювання і дають можливість уповноваженим суб'єктам проводити державну політику у сфері забезпечення економічної безпеки держави. Проте у чинному законодавстві України усе ще не визначені нормативно-правові акти, які регулюють регіональні питання у зазначеній сфері, хоча основною метою державного регулювання регіонального (обласного) розвитку повинен бути вплив держави на економічну, фінансову, соціальну, інвестиційну та іншу їх діяльність. Зі свого боку це є необхідним для забезпечення певного рівня прожиткового мінімуму і скорочення різниці соціально-економічного розвитку між областями. І тут варто мати на увазі, що як у кожному окремому регіоні, так і в усій Україні основною складовою економічної безпеки є безпека конкретного підприємства. Потрібно враховувати, як запобігти загрозам негативного впливу на економічну безпеку корпорації і допомагати забезпечити фінансову спроможність підприємства, його конкурентоспроможність, ефективність організаційної структури, правову захищеність і, безумовно, комерційну таємницю. У цьому аспекті важливу роль повинні відігравати такі адміністративно-правові акти, як «Інструкція з оформлення органами доходів і зборів матеріалів про адміністративні правопорушення», «Порядок отримання Національним агентством України з питань виявлення, розшуку та управління активами, оформлених від корупційних та інших злочинів, інформації про рахунки платників податків, які взяті на облік в контролюючих органах» тощо [8; 9]. Саме у сфері реалізації економічної політики та політики забезпечення національної й регіональної безпеки важливу роль має формування належного вітчизняного законодавства. Крім того, варто удосконалити законодавство, яке регулює діяльність Рахункової палати України, та врахувати, що особливе місце в структурі правових засад реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки належить саме адміністративно-правовим нормам, які виступають основою адміністративно-правового регулювання у сфері економічної діяльності і зазвичай ухвалюються Урядом України, міністерствами та іншими центральними й місцевими органами виконавчої влади. І головне: між зазначеними нормами не повинно бути юридичних колізій, які можуть сприяти збільшенню рівня

правового нігілізму у вітчизняному суспільстві. Також під час підготовки й ухвалення зазначених норм необхідно врахувати і конкретно визначити поняття не лише економічної безпеки держави, а й відокремити її від такої категорії, як «фінансова безпека», яка, як відомо, є «основною складовою розвитку фінансової системи і фінансових відносин, що може забезпечити їх соціально-економічну та фінансову стабільність, зберегти цілісність та єдність фінансової системи» [10, с. 18].

Висновки. У результаті проведеного дослідження можемо констатувати, що, безумовно, варто мати на увазі, що у світі не існує абсолютно самодостатніх держав. Одні мають природні ресурси, а інші – розвинені інформаційні технології. У цілому кожна держава спирається на свій власний потенціал та силові компоненти. Водночас заради свого виживання вона намагається врахувати міжнародний досвід. Усе це дозволяє державі зміцнювати свою економічну безпеку і здійснювати міжнародний вплив. Насамперед варто зазначити, що в Україні в методичному плані немає визначених індикаторів забезпечення економічної безпеки, які свідчили б, що держава наближається до кризового стану. Значення подібних індикаторів досить велике, оскільки вони повинні мати статус схвалених або затверджених на державному рівні кількісних параметрів, дотримання яких повинно стати обов'язковим елементом урядових прогнозів і програм розвитку, а також розробки бюджетів. На жаль, в Україні затверджених кількісних параметрів порогових значень також нема, а тому, щоб запобігти загрозам вітчизняній національній економічній безпеці, доцільно здійснювати постійний моніторинг індикаторів економіки. Також з метою формування теоретичних засад економічної безпеки як правової категорії вважаємо, що потрібно удосконалювати вітчизняне законодавство та виокремити питання про економічну систему. Основним орієнтиром діяльності нашої держави у напрямі забезпечення як власних економічних інтересів, так і кожного суб'єкта окремо повинна стати розробка та затвердження національної стратегії в галузі економічної безпеки держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сундук А. М. Економічна безпека України в регіональному вимірі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.10.08 «Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка» / А. М. Сундук. – Київ, 2006. – 20 с.

2. Сухонос В. В. Державний механізм забезпечення національної безпеки: інституціонально-правова та технологічна парадигми: монографія / В. В. Сухонос; наук. ред. О. В. Скрипнюк. – Суми: Університетська книга, 2019. – 288 с.

3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К., Ірпінь: ВТФ «Перун», 2002. – 1728 с.

4. Лекарь С. І. Економічна безпека України: поняття та сутність термінології / С. І. Лекарь // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Секція економічна. – 2012. – Вип. 1. – С. 3–16.

5. Бондаревська О. М. Економічна безпека регіонів у системі економічної системи держави / О. М. Бондаревська // Національний вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Економіка і менеджмент». – 2017. – Вип. 24 (2). – С. 54–57.

6. Кошиков Д. О. Адміністративно-правові засади реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки держави: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07 / Кошиков Д. О. – Харків, 2021. – 485 с.

7. Конвенція про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом (Страсбург, 8 листопада 1990 року) // База даних «Законодавство України / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_029#Text (дата звернення: 25.10.2021).

8. Про затвердження Інструкції з оформлення органами доходів і зборів матеріалів про адміністративні правопорушення: наказ Міністерства фінансів України від 02.07.2016 № 566 // База даних «Законодавство України / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_029#Texthttp://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1046-16 (дата звернення: 25.10.2021).

9. Про затвердження Порядку отримання Національним агентством України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, інформації про рахунки платників податків, які взяті на облік у контролюючих органах: наказ Міністерства фінансів України від 20.09.2018 № 294/770 // База даних «Законодавство України / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_029#Texthttps://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1180-18#Text (дата звернення: 25.10.2021).

10. Правове забезпечення фінансової безпеки України: монографія / Білоус В. Т., Бригінець О. О., Драган О. В., Касьяненко Л. М. та ін. – Ірпінь: Університет ДФС України, 2020. – С. 428. – (Серія «Податкова та митна справа в Україні»; т. 164).

REFERENCES

1. Sunduk A. M. Ekonomichna bezpeka Ukrainy v rehionalnomu vymiri: avtoref. dys. kand. ekon. nauk: spets. 08.10.08 «Rozmishchennia produktyvnykh syl i rehionalna ekonomika» / A. M. Sunduk. – Kyiv, 2006.– 20 s.

2. Sukhonos V. V. Derzhavnyi mekhanizm zabezpechennia natsionalnoi bezpeky: instytutsionalno-pravova ta tekhnolohichna paradyhmy: monohrafiia / V. V. Sukhonos; nauk. red. O. V. Skrypniuk. – Sumy: Universytetska knyha, 2019. – 288 s.

3. Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy / uklad. i holov. red. V. T. Busel. – K., IRPIN: VTF «Perun», 2002. – 1728 s.

4. Lekar S .I. Ekonomichna bezpeka Ukrainy: poniattia ta sutnist terminolohii / S. I. Lekar // Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav. Sektsiia ekonomichna. – 2012. – Vyp. 1. – S. 3 –16.

5. Bondarevska O. M. Ekonomichna bezpeka rehioniv u systemi ekonomichnoi systemy derzhavy / O. M. Bondarevska // Natsionalnyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriia «Ekonomika i menedzhment». – 2017. – Vyp. 24 (2). – S. 54–57.

6. Koshykov D. O. Administratyvno-pravovi zasady realizatsii derzhavnoi polityky u sferi zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky derzhavy: dys. ... d-ra yuryd. nauk: 12.00.07 / D. O. Koshykov. – Kharkiv, 2021. – 485 s.

7. Konventsiia pro vidmyvannia, poshuk, aresht ta konfiskatsiiu dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom (Strasburh, 8 lystopada 1990 roku) // Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy / Verkhovna Rada Ukrainy. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_029#Text (data zvernennia: 25.10.2021).

8. Pro zatverdzhennia Instruktsii z oformlennia orhanamy dokhodiv i zboriv materialiv pro administratyvni pravoporushennia: Nakaz Ministra finansiv Ukrainy vid 02.07.2016 № 566 //

Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy / Verkhovna Rada Ukrainy. – URL:http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1046-16 (data zvernennia: 25.10.2021)

9. Pro zatverdzhennia Poriadku otrymannia Natsionalnym ahentstvom Ukrainy z pytan vyiavlennia, rozshuku ta upravlinnia aktyvamy, oderzhanymy vid koruptsiinykh ta inshykh zlochyniv, informatsii pro rakhunky platnykiv podatkiv, yaki vziati na oblik u kontroliuiuchykh orhanakh: Nakaz Ministra finansiv Ukrainy vid 20.09.2018 № 294/770 // Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy / Verkhovna Rada Ukrainy. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1180-18#Text (data zvernennia: 25.10.2021).

10. Pravove zabezpechennia finansovoi bezpeky Ukrainy: monohrafiia / Bilous V. T., Bryhinets O. O., Drahan O. V., Kasianenko L. M. ta in. – Irpin: Universytet DFS Ukrainy, 2020. – S. 428. – (Seriia «Podatkova ta mytna sprava v Ukraini»; t. 164).

V. V. Sukhonos, V. V. Sukhonos, O. O. Slastonenko. Theoretical principles of economic security of the state as a legal category

The article is devoted to the topic of security, an important issue of the development of our state. We believe that nowadays a special attention should be paid to the economic development and formation of the concept of state economic security. A particular attention in this study is paid to the formation of theoretical foundations of economic security of the state as a legal category.

The article states that the study of exclusively historical aspect of the development of economic security makes it impossible to understand the essence of this issue. That is why it is necessary to establish its connection with other categories, to understand its historical role and mechanism of development. In this analysis, it should be noted that the term «economic security» combines two concepts «economy» and «security». It is determined that the violation of economic interests of individuals and legal entities significantly affects the economic security of the state. The obstacles to the economic development of the state are highlighted. It is proved that the threats to the national economic security of Ukraine require careful analysis and improvement of legal norms in this area. It is confirmed that administrative and legal norms play a special role in the structure of legal bases of state economic policy implementation, which are the basis of administrative and legal regulations and enable authorized subjects to pursue state policy in the field of economic security. It is concluded that the economic security of the state should be considered as such conditions of economic development in which events, external and internal processes (not only economic but also political), the emergence of force majeure would allow the economic system to continue its progressive development and ensure implementation of socially oriented policy.

The findings of this study concluded that the main focus of our state in the direction of ensuring economic interests should be the development and approval of a national strategy in the field of economic security.

Keywords: *economic security; legal category; National security; financial security; economy; security.*

Стаття надійшла до редколегії 3 листопада 2021 року

Наукове видання

ІРПІНСЬКИЙ ЮРИДИЧНИЙ ЧАСОПИС

Науковий журнал
2021. Випуск 3 (7)

НАД ВИПУСКОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Відповідальний секретар	**Лугіна Н. А.**
Редактор-коректор	**Грабарчук М. М.**
Технічне редагування та комп'ютерне верстання	**Лисенко О. В.**

Підп. до друку 28.12.2021. Формат 75 × 108 / 16
Ум.-друк. арк. 9.3. Обл.-вид. арк. 9.7
Тираж 300 пр. Зам. № 1015

Видавець і виготовлювач
Університет державної фіскальної служби України
вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська обл., 08205
Тел 38(098)878-46-91
e-mail: irpin-yur-chas@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої діяльності
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів
і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 5104 від 20.05.2016